

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER 1. ÖĞRENME ALANI: BİRLİKTE YAŞAMAK KAVRAM SÖZLÜĞÜ

GRUP: Ortak bir amaç için bir araya gelen, aralarında etkileşim olan, en az iki kişiden oluşan topluluğa grup denir.

Bazı Grup Örnekleri

Aile: İçinde yer aldığımız ilk gruptur.

Akraba: Dede, babaanne, anneanne, amca, hala, teyze, dayı ve kuzenlerimizden oluşan gruptur.

Komşuluk: Konutları yakın olan insanların oluşturduğu gruptur.

Okul: Oyun oynadığımız, ders çalıştığımız, sanat ve spor etkinliklerine katıldığımız gruptur.

HAK: Kişinin bir şeyi yapabilme yetkisidir.

Örnek: Evde alınan kararlarda söz sahibi olmak, okulda ders görüp eğitim almak, mahallede arkadaşlarla oynamak vb.

SORUMLULUK: Grup içerisinde rolü olan bir kişinin yaptığı işlerin sonucunu üstlenmesine “sorumluluk” denir.

Örnek: Evde aileye ev işlerinde yardımcı olmak, okulda dersi dinleyip ödevleri yapmak, oyun oynarken oyun kurallarına uymak vb.

Roller	Haklar	Sorumluluklar
Evlat	Barınma, yeme, içme, giyinme, sevgi, saygı gibi ihtiyaçların karşılanması	Ailesi için üzerine düşeni yapması; kendisinden beklenen başarılar için çalışması
Öğrenci	Eğitim ihtiyacının belirlenen amaçlara göre karşılanması ; okul güvenliği ve temiz bir çevreye sahip olmak.	Okul kurallarına uyması, derslerinde başarılı olması için gayret etmesi, arkadaşları ile iyi ilişkiler kurması, verilen görevleri zamanında yapması.
Takım Arkadaşı	Oyunlarda ve aktivitelerde yer alması, kendini geliştirmesi	Çalıştırıcının veya liderin verdiği görevleri yerine getirmesi, takımın başarısı için çalışması, oyun kurallarına uygun davranması.

ROL: Grup ya da kurumlarda üzerimize düşen görevlere rol denir.

Örnek:

Okulda öğrenci; ailede çocuk, kardeş, abla, ağabey; okul takımında kaptan ya da kaleci olmak

SOSYAL ROL: Toplum içinde, grup ya da kurumlarda kişinin üzerine düşen görevlere sosyal rol denir.

Rollerimiz:

1- Doğuştan kazanılan roller:

Biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan, herhangi bir ilgi ve yeteneği gerektirmeyen rollerimizdir. Bunları seçme imkânımız yoktur.

Örnek: Evlat, kardeş gibi

2- Sonradan kazanılan roller: İsteğimizle çalışarak, başarı göstererek sonradan sahip olduğumuz rollerdir.

Örnek: Sınıf başkanı olmak, takım kaptanı olmak gibi

Bazı Gruplar/ Kurumlar	Bulunan Bazı Roller
Aile	Dede, babaanne, anneanne, baba, anne, kardeş
Okul	Müdür, öğretmen, öğrenci
Oyun Grubu	Lider, arkadaş, oyuncu
Çalışma Grubu	Lider, sözcü, yazıcı, üye
Tiyatro Grubu	Çalıştırıcı, oyuncu, izleyici
Spor Kulübü	Çalıştırıcı, oyuncu, takım arkadaşı,

KÜLTÜR: Bir milletin tarih boyunca meydana getirdiği maddi ve manevi değerlerinin bütününe **kültür** denir.

Örnek: Din, dil, tarih, gelenek, görenek, mimari kültürün unsurlarındandır.

MANGALA: Türk cumhuriyetlerinde de ülkemizdeki aynı isimle, ayrıca Afrika'da Gana, Kenya, Nijerya, Fildişi Sahili, Mali; Asya'da Endonezya'da oynanan oyundur.

EBRU: Su üzerine yağlı boya ile desen verilen ve bu desenlerin kâğıda geçirildiği el sanatıdır.

MANTI: Kare şeklinde kesilen ince hamurların içine kıyma koyularak yapılan Kayseri ili ile ünlü yemeğimizdir.

KUKERİ: Bulgar erkeklerinin Surva Festivali'nde hayvan kürklerinden yapılmış, giyilen kostümdür.

KALAYCILIK: Bulgaristan'da ateşle doğrudan temas eden kaplara özel bir kaplamanın uygulandığı el sanatıdır.

ZEYBEK: Ege illerimizde ve KKTC'de oynanan halk oyunudur.

DÖNER: Almanya'da "Türkler tarafından getirilen yiyecek" olarak ün yapan yiyecektir.

TURİZM: Dinlenme, gezme, vb. amaçlarla yapılan ve toplumların uyum içinde yaşamasına hizmet eden ekonomik faaliyettir.

SELAMLASMA: El sıkışma, sarılma, başı hafifçe öne eğme, el öpme vb. şekillerde yapılan kültürel özelliğin genel adıdır.

YARDIMLAŞMA: Bireylerin çeşitli konularda birbirlerine yardım etmesine ve ortak olarak işlerin üstesinden gelmesidir.

DAYANIŞMA: Bir topluluğu oluşturan bireylerin duygu, düşünce ve ortak amaçlarda birbirlerine karşılıklı olarak bağlanmasıdır.

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA: İnsanların beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık gibi ihtiyaçlarını karşılamak için ortaya çıkan, toplumun ekonomik yapısını dengede tutan, birlik ve beraberliği artıran değerlere sosyal yardımlaşma ve dayanışma denir.

Sosyal yardımlaşma çeşitleri:

Maddi yardımlaşma: İhtiyacı olanlara para ve eşya vermek gibi

Manevi yardımlaşma: Komşumuzun iyi ve kötü gününde yanında olmak, karşılaştığımız bir kişiye selam verip gülümsemek gibi

SİVİL TOPLUM KURULUŞU (STK): Devletin ihtiyaçları karşılayamadığı durumlarda, insanların bir araya gelerek oluşturduğu gönüllü kuruluşlara sivil toplum kuruluşları denir.

Örnek: TEMA, TEGV, LÖSEV

SADAKA TAŞI: Selçuklu ve Osmanlı Dönemlerinde meydanlara, cami ve çeşme yanlarına yardımlaşma amaçlı konulan taşlardır.

**DİĞER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>

WHATSAPP HESABIM

<https://whatsapp.com/channel/0029VaA9Dzy4o7qDiBoEdD0z>

YOUTUBE HESABIM:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>